

Kāthakam, Praśna 2 (= Taittirīya-Brāhmaṇa, Book 3, Chapter 11)

Edited by Subramania Sarma, Chennai

कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके ॥

द्वितीयः प्रश्नः ॥

हरिः ओ(४)म् ॥

लोकौऽसि स्वर्गोऽसि।

अनन्तोऽस्यपारोऽसि।

अक्षितोऽस्यक्षय्योऽसि।

तपसः प्रतिष्ठा।

बयीदमन्तः।

विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम्।

विश्वस्य भर्ता विश्वस्य जनयिता।

तं बोपदधे कामदुघमक्षितम्।

प्रजापतिस्त्वा सादयतु।

तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ १ ॥

तपोऽसि लोके श्रितम्।

तेजसः प्रतिष्ठा।

बयीदमन्तः।

विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम्।

विश्वस्य भर्तृ विश्वस्य जनयितृ।

तच्चोपदधे कामदुघमक्षितम्।

प्रजापतिस्त्वा सादयतु।
तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ २ ॥

तेजोऽसि तपसि श्रितम्।
समुद्रस्य प्रतिष्ठा।
बयीदमन्तः।
विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम्।
विश्वस्य भर्तृ विश्वस्य जनयितृ।
तच्चोपदधे कामदुघमक्षितम्।
प्रजापतिस्त्वा सादयतु।
तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ ३ ॥

समुद्रोऽसि तेजसि श्रितः।
अपां प्रतिष्ठा।
बयीदमन्तः।
विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम्।
विश्वस्य भर्ता विश्वस्य जनयिता।
तं चोपदधे कामदुघमक्षितम्।
प्रजापतिस्त्वा सादयतु।
तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ ४ ॥

आपः स्थ समुद्रे श्रिताः।
पृथिव्याः प्रतिष्ठा युष्मासु।
इदमन्तः।
विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम्।

विश्वस्य भर्त्र्यो विश्वस्य जनयित्र्यः ।
ता व उपदधे कामदुघा अक्षिताः ।
प्रजापतिस्वा सादयतु ।
तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ ५ ॥

पृथिव्यस्यप्सु श्रिता ।
अग्नेः प्रतिष्ठा ।
बयीदमन्तः ।
विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम् ।
विश्वस्य भर्त्री विश्वस्य जनयित्री ।
तां बोपदधे कामदुघामक्षिताम् ।
प्रजापतिस्वा सादयतु ।
तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ ६ ॥

अग्निरसि पृथिव्यां श्रितः ।
अन्तरिक्षस्य प्रतिष्ठा ।
बयीदमन्तः ।
विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम् ।
विश्वस्य भर्ता विश्वस्य जनयिता ।
तं बोपदधे कामदुघमक्षितम् ।
प्रजापतिस्वा सादयतु ।
तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ ७ ॥

अन्तरिक्षमस्यग्नौ श्रितम् ।
वायोः प्रतिष्ठा ।

बयीदमन्तः ।

विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम् ।

विश्वस्य भर्तु विश्वस्य जनयितु ।

तच्चोपदधे कामदुघमक्षितम् ।

प्रजापतिस्त्वा सादयतु ।

तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ ८ ॥

वायुरस्यन्तरिक्षे श्रितः ।

दिवः प्रतिष्ठा ।

बयीदमन्तः ।

विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम् ।

विश्वस्य भर्ता विश्वस्य जनयिता ।

तं बोपदधे कामदुघमक्षितम् ।

प्रजापतिस्त्वा सादयतु ।

तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ ९ ॥

द्यौरसि वायौ श्रिता ।

आदित्यस्य प्रतिष्ठा ।

बयीदमन्तः ।

विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम् ।

विश्वस्य भर्त्री विश्वस्य जनयित्री ।

तं बोपदधे कामदुघमक्षितम् ।

प्रजापतिस्त्वा सादयतु ।

तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ १० ॥

आदित्योऽसि दिवि श्रितः।
चन्द्रमसः प्रतिष्ठा।
बयीदमन्तः।
विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम्।
विश्वस्य भर्ता विश्वस्य जनयिता।
तं बोपदधे कामदुघमक्षितम्।
प्रजापतिस्त्वा सादयतु।
तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ ११ ॥

चन्द्रमा अस्यादित्ये श्रितः।
नक्षत्राणां प्रतिष्ठा।
बयीदमन्तः।
विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम्।
विश्वस्य भर्ता विश्वस्य जनयिता।
तं बोपदधे कामदुघमक्षितम्।
प्रजापतिस्त्वा सादयतु।
तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ १२ ॥

नक्षत्राणि स्थ चन्द्रमसि श्रितानि।
संवत्सरस्य प्रतिष्ठा युष्मासु।
इदमन्तः।
विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम्।
विश्वस्य भर्तृणि विश्वस्य जनयितृणि।
तानि व उपदधे कामदुघान्यक्षितानि।
प्रजापतिस्त्वा सादयतु।

तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ १३ ॥

संवत्सरोऽसि नक्षत्रेषु श्रिताः ।

ऋतूनां प्रतिष्ठा ।

बयीदमन्तः ।

विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम् ।

विश्वस्य भर्ता विश्वस्य जनयिता ।

तं बोपदधे कामदुघमक्षितम् ।

प्रजापतिस्त्वा सादयतु ।

तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ १४ ॥

ऋतवः स्थ संवत्सरे श्रिताः ।

मासानां प्रतिष्ठा युष्मासु ।

इदमन्तः ।

विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम् ।

विश्वस्य भर्तारो विश्वस्य जनयितारः ।

तान्व उपदधे कामदुघानक्षितान् ।

प्रजापतिस्त्वा सादयतु ।

तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ १५ ॥

मासाः स्थर्तषु श्रिताः ।

अर्धमासानां प्रतिष्ठा युष्मासु ।

इदमन्तः ।

विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम् ।

विश्वस्य भर्तारो विश्वस्य जनयितारः ।

तान्व॒ उप॑द॒धे का॒म॒दु॒घान॑क्षितान्।
प्र॒जाप॑तिस्त्वा सादयतु।
तया॑ दे॒वत॑याऽङ्गि॒रस्व॑द्भुवा सी॒द ॥ १६ ॥

अ॒र्ध॒मा॒साः स्थ॑ माःसु श्रि॒ताः।
अ॒हो॒रा॒त्रयोः॑ प्र॒ति॒ष्ठा यु॒ष्मासु॑।
इ॒द॒म॒न्तः।
विश्वं॑ य॒क्षं विश्वं॑ भू॒तं विश्वं॑ सु॒भू॒तम्।
विश्व॑स्य भ॒र्तारो॑ विश्व॑स्य ज॒नयि॑तारः।
तान्व॒ उप॑द॒धे का॒म॒दु॒घान॑क्षितान्।
प्र॒जाप॑तिस्त्वा सादयतु।
तया॑ दे॒वत॑याऽङ्गि॒रस्व॑द्भुवा सी॒द ॥ १७ ॥

अ॒हो॒रा॒त्रे स्थो॑ऽर्ध॒मा॒सेषु॑ श्रि॒ते।
भू॒तस्य॑ प्र॒ति॒ष्ठे भ॒व्यस्य॑ प्र॒ति॒ष्ठे।
यु॒वयो॑रि॒द॒म॒न्तः।
विश्वं॑ य॒क्षं विश्वं॑ भू॒तं विश्वं॑ सु॒भू॒तम्।
विश्व॑स्य भ॒र्त्र्यो॑ विश्व॑स्य ज॒नयि॑त्र्यो॑।
ते वा॒मुप॑द॒धे का॒म॒दु॒घे अ॑क्षिते।
प्र॒जाप॑तिस्त्वा सादयतु।
तया॑ दे॒वत॑याऽङ्गि॒रस्व॑द्भुवा सी॒द ॥ १८ ॥

पौ॒र्ण॒मा॒स्य॑ष्ट॒काऽमा॒वा॒स्या।
अ॒न्ना॒दाः स्था॑न्न॒दु॒घो यु॒ष्मासु॑।
इ॒द॒म॒न्तः।

विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम्।
विश्वस्य भर्त्र्यो विश्वस्य जनयित्र्यः।
ता व उपदधे कामदुघा अक्षिताः।
प्रजापतिस्त्वा सादयतु।
तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ १९ ॥

राडसि बृहती श्रीरसीन्द्रपत्नी धर्मपत्नी।
विश्वं भूतमनुप्रभूता।
बयीदमन्तः।
विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम्।
विश्वस्य भर्त्री विश्वस्य जनयित्री।
तां बोपदधे कामदुघामक्षिताम्।
प्रजापतिस्त्वा सादयतु।
तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ २० ॥

ओजोऽसि सहोऽसि।
बलमसि भ्राजोऽसि।
देवानां धामामृतम्।
अमर्त्यस्तपोजाः।
बयीदमन्तः।
विश्वं यक्षं विश्वं भूतं विश्वं सुभूतम्।
विश्वस्य भर्ता विश्वस्य जनयिता।
तं बोपदधे कामदुघमक्षितम्।
प्रजापतिस्त्वा सादयतु।
तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ २१ ॥

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके द्वितीयः प्रश्नः प्रथमोऽनुवाकः ॥ १ ॥

ब॒म॒ग्ने रु॒द्रो अ॒सुरो म॒हो दि॒वः ।
ब॒५ श॒र्धो मारु॑तं पृ॒क्ष ई॒शिषे ।
बं वा॒तैर॒रुणै॒र्यासि॑ शङ्ग॒यः ।
बं पू॒षा वि॒धतः॑ पा॒सि नु॒ त्मना॑ ।
दे॒वा दे॒वेषु॑ श्रयध्वम् ।
प्रथ॑मा द्वि॒तीयेषु॑ श्रयध्वम् ।
द्वि॒तीया॑स्तृ॒तीयेषु॑ श्रयध्वम् ।
तृ॒तीया॑श्चतु॒र्थेषु॑ श्रयध्वम् ।
च॒तुर्थाः॑ पञ्च॒मेषु॑ श्रयध्वम् ।
पञ्च॒माः ष॒ष्ठेषु॑ श्रयध्वम् ॥ १ ॥

ष॒ष्ठाः स॒प्तमेषु॑ श्रयध्वम् ।
स॒प्तमा॑ अ॒ष्टमेषु॑ श्रयध्वम् ।
अ॒ष्टमा॑ न॒वमेषु॑ श्रयध्वम् ।
न॒वमा॑ द॒शमेषु॑ श्रयध्वम् ।
द॒शमा॑ ए॒काद॒शेषु॑ श्रयध्वम् ।
ए॒काद॒शा द्वा॒दशेषु॑ श्रयध्वम् ।
द्वा॒दशा॑स्त्रयो॒दशेषु॑ श्रयध्वम् ।
त्रयो॒दशा॑श्चतु॒र्दशेषु॑ श्रयध्वम् ।
च॒तुर्द॒शाः पञ्च॒दशेषु॑ श्रयध्वम् ।
पञ्च॒दशाः॑ षोड॒शेषु॑ श्रयध्वम् ॥ २ ॥

षोड॒शाः स॒प्तद॒शेषु॑ श्रयध्वम् ।

सप्तदशा अष्टादशेषु श्रयध्वम्।
अष्टादशा एकान्नविंशेषु श्रयध्वम्।
एकान्नविंशा विंशेषु श्रयध्वम्।
विंशा एकविंशेषु श्रयध्वम्।
एकविंशा द्वाविंशेषु श्रयध्वम्।
द्वाविंशास्त्रयोविंशेषु श्रयध्वम्।
त्रयोविंशाश्चतुर्विंशेषु श्रयध्वम्।
चतुर्विंशाः पञ्चविंशेषु श्रयध्वम्।
पञ्चविंशाः षड्विंशेषु श्रयध्वम् ॥ ३ ॥

षड्विंशाः सप्तविंशेषु श्रयध्वम्।
सप्तविंशा अष्टाविंशेषु श्रयध्वम्।
अष्टाविंशा एकान्नत्रिंशेषु श्रयध्वम्।
एकान्नत्रिंशास्त्रिंशेषु श्रयध्वम्।
त्रिंशा एकत्रिंशेषु श्रयध्वम्।
एकत्रिंशा द्वात्रिंशेषु श्रयध्वम्।
द्वात्रिंशास्त्रयस्त्रिंशेषु श्रयध्वम्।
देवास्त्रिंशेकादशास्त्रिंशयस्त्रिंशाः।
उत्तरे भवत।
उत्तरवर्तमान उत्तरसबानः।
यत्काम इदं जुहोमि।
तन्मे समृध्यताम्।
वयं स्याम पतयो रयीणाम्।
भूर्भुवः स्वः स्वाहा ॥ ४ ॥
इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके द्वितीयः प्रश्नः द्वितीयोऽनुवाकः ॥ २ ॥

अग्नाविष्णु सजोषसा ।

इमा वर्धन्तु वां गिरः ।

द्युम्नैर्वाजेभिरागतम् ।

राज्ञी विराज्ञी ।

सम्राज्ञी स्वराज्ञी ।

अर्चिः शोचिः ।

तपो हरो भाः ।

अग्निः सोमो बृहस्पतिः ।

विश्वे देवा भुवनस्य गोपाः ।

ते सर्वे संगत्य ।

इदं मे प्रावता वचः ।

वयं स्याम पतयो रयीणाम् ।

भूर्भुवः स्वः स्वाहा ॥ १ ॥

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके द्वितीयः प्रश्नः तृतीयोऽनुवाकः ॥ ३ ॥

अन्नपतेऽन्नस्य नो देहि ।

अनमीवस्यं शुष्मिणः ।

प्र प्रदातारं तारिषः ।

ऊर्जं नो धेहि द्विपदे चतुष्पदे ।

अग्ने पृथिवीपते ।

सोमं वीरुधां पते ।

बृष्टः समिधां पते ।

विष्णवाशानां पते ।

मित्रं सत्यानां पते ।

वरुण धर्मणां पते ॥ १ ॥

मरुतो गणानां पतयः।

रुद्र पशूनां पते।

इन्द्रौजसां पते।

बृहस्पते ब्रह्मणस्पते।

आ रुचा रोचेऽहः स्वयम्।

रुचा रुरुचे रोचमानः।

अतीत्यादः स्वराभरेह।

तस्मिन्योनौ प्रजनौ प्रजायेय।

वयः स्याम पतयो रयीणाम्।

भूर्भुवः स्वः स्वाहा ॥ २ ॥

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके द्वितीयः प्रश्नः चतुर्थोऽनुवाकः ॥ ४ ॥

सप्त ते अग्ने समिधः सप्त जिह्वाः।

सप्तर्षयः सप्त धाम प्रियाणि।

सप्त होत्रा अनुविद्वान्।

सप्त योनीरापृणस्वा घृतेन।

प्राची दिक्।

अग्निर्देवता।

अग्निः स दिशां देवं देवतानामृच्छतु।

यो मैतस्यै दिशोऽभिदासति।

दक्षिणा दिक्।

इन्द्रो देवता ॥ १ ॥

इन्द्र॑ स दि॒शां दे॒वं दे॒वता॑नामृच्छतु।
यो मै॒तस्यै॑ दि॒शोऽभि॒दास॑ति।
प्र॒तीची॑ दिक्।
सोमो॑ दे॒वता॑।
सोम॑ स दि॒शां दे॒वं दे॒वता॑नामृच्छतु।
यो मै॒तस्यै॑ दि॒शोऽभि॒दास॑ति।
उ॒दीची॑ दिक्।
मि॒त्रावरु॑णौ दे॒वता॑।
मि॒त्रावरु॑णौ स दि॒शां दे॒वो दे॒वता॑नामृच्छतु।
यो मै॒तस्यै॑ दि॒शोऽभि॒दास॑ति ॥ २ ॥

ऊ॒र्ध्वा दिक्।
बृ॒हस्पति॑र्दे॒वता॑।
बृ॒हस्पति॑ स दि॒शां दे॒वं दे॒वता॑नामृच्छतु।
यो मै॒तस्यै॑ दि॒शोऽभि॒दास॑ति।
इ॒यं दिक्।
अ॒दिति॑र्दे॒वता॑।
अ॒दिति॑ स दि॒शां दे॒वीं दे॒वता॑नामृच्छतु।
यो मै॒तस्यै॑ दि॒शोऽभि॒दास॑ति।
पु॒रुषो॑ दिक्।
पु॒रुषो॑ मे॒ कामा॑न्त्सम॒र्धय॑तु।
अ॒न्धो जा॑गृ॒विः प्रा॑ण।
असा॑वेहि।
ब॒धिर॑ आ॒क्रन्द॑यितरपान।
असा॑वेहि।

उषसमुषसमशीय।

अहमसो ज्योतिरशीय।

अहमसोऽपोऽशीय।

वयं स्याम पतयो रयीणाम्।

भूर्भुवः स्वः स्वाहा ॥ ३ ॥

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके द्वितीयः प्रश्नः पञ्चमोऽनुवाकः ॥ ५ ॥

यत्तेऽचितं यद् चितं ते अग्ने।

यत्त ऊनं यद् तेऽतिरिक्तम्।

आदित्यास्तदङ्गिरसश्चिन्वन्तु।

विश्वे ते देवाश्चितिमापूरयन्तु।

चितश्चासि संचितश्चास्यग्ने।

एतावांश्चासि भूयांश्चास्यग्ने।

लोकं पृणच्छिद्रं पृण।

अथो सीद शिवा त्वम्।

इन्द्राग्नी वा बृहस्पतिः।

अस्मिन्योनावसीषदन् ॥ १ ॥

तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद।

ता अस्य सूददोहसः।

सोमं श्रीणन्ति पृश्नयः।

जन्मन्देवानां विशः।

त्रिष्वारोचने दिवः।

तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद।

अग्ने देवां इहाऽऽवह।

जज्ञानो वृक्तबर्हिषे।
असि होता न ईड्यः।
अगन्म महा मनसा यविष्ठम् ॥ २ ॥

यो दीदाय समिद्ध स्वे दुरोणे।
चित्रभानू रोदसी अन्तरुर्वी।
स्वाहुतं विश्वतः प्रत्यञ्चम्।
मेधाकारं विदथस्य प्रसाधनम्।
अग्निं होतारं परिभूतमं मतिम्।
बामर्भस्य हविषः समानमित्।
बां महो वृणते नरो नान्यं बत्।
मनुष्वच्चा निधीमहि।
मनुष्वत्समिधीमहि।
अग्ने मनुष्वदङ्गिरः ॥ ३ ॥

देवान्देवायते यज।
अग्निर्हि वाजिनं विशे।
ददाति विश्वचर्षणिः।
अग्नी राये स्वाभुवम्।
स प्रीतो याति वार्यम्।
इषं स्तोतृभ्य आभर।
पृष्टो दिवि पृष्टो अग्निः पृथिव्याम्।
पृष्टो विश्वा ओषधीराविवेश।
वैश्वानरः सहसा पृष्टो अग्निः।
स नो दिवा स रिषः पातु नक्तम् ॥ ४ ॥

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके द्वितीयः प्रश्नः षष्ठोऽनुवाकः ॥ ६ ॥

अ॒यं वा॒व यः प॒र्वते।

सोऽग्नि॑र्ना॒चिके॑तः।

स यत्प्रा॒ङ् प॒र्वते।

तद॑स्य॒ शिरः॑।

अथ॒ यद्दक्षि॑णा।

स दक्षि॑णः प॒क्षः।

अथ॒ यत्प्र॑त्यक्।

तत्पु॒च्छम्॑।

यदु॒दङ्।

स उत्तरः॑ प॒क्षः ॥ १ ॥

अथ॒ यत्सं॑वाति।

तद॑स्य॒ सम॑ञ्चनं च प्र॒सार॑णं च।

अथो॑ संप॒देवा॑स्य॒ सा।

स॒ ह वा अ॑स्मै॒ स कामः॑ पद्यते।

यत्कामो॑ यज॒ते।

योऽग्निं॑ ना॒चिके॑तं चि॒नुते॑।

य उं चैन॑मे॒वं वेद॑।

यो ह॒ वा अ॒ग्नेर्ना॒चिके॑तस्या॒ऽऽय॑तनं प्रति॒ष्ठां वेद॑।

आ॒य॑तनवान्भवति।

गच्छ॑ति प्रति॒ष्ठाम् ॥ २ ॥

हिर॑ण्यं वा अ॒ग्नेर्ना॒चिके॑तस्या॒ऽऽय॑तनं प्रति॒ष्ठा।

य एवं वेद।
आयतनवान्भवति।
गच्छति प्रतिष्ठाम्।
यो ह वा अग्नेर्नाचिकेतस्य शरीरं वेद।
सशरीर एव स्वर्ग लोकमेति।
हिरण्यं वा अग्नेर्नाचिकेतस्य शरीरम्।
य एवं वेद।
सशरीर एव स्वर्ग लोकमेति।
अथो यथा रुक्म उत्तप्तो भाय्यात् ॥ ३ ॥

एवमेव स तेजसा यशसा।
अस्मिश्च लोकैऽमुष्मिश्च भाति।
उरवो ह वै नामैते लोकाः।
येऽर्वरेणाऽऽदित्यम्।
अथ हैते वरीयांसो लोकाः।
ये परैणाऽऽदित्यम्।
अन्तवन्तश्च ह वा एष क्षय्यं लोकं जयति।
योऽर्वरेणाऽऽदित्यम्।
अथ हैषोऽनन्तमपारमक्षय्यं लोकं जयति।
यः परैणाऽऽदित्यम्।
अनन्तश्च ह वा अपारमक्षय्यं लोकं जयति।
योऽग्निं नाचिकेतं चिनुते।
य उ चैनमेवं वेद।
अथो यथा रथे तिष्ठन्पक्षसी पर्यावर्तमाने प्रत्यपैक्षते।
एवमहोरात्रे प्रत्यपैक्षते।

नास्याहोरात्रे लोकमाप्नुतः।

योऽग्निं नाचिकेतं चिनुते।

य उं चैनमेवं वेद ॥ ४ ॥

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके द्वितीयः प्रश्नः सप्तमोऽनुवाकः ॥ ७ ॥

उशन्ह वै वाजश्रवसः सर्ववेदसं ददौ।

तस्य ह नचिकेता नाम पुत्र आस।

तश्च ह कुमारश्च सन्तम्।

दक्षिणासु नीयमानासु श्रद्धाऽऽविवेश।

स होवाच।

तत कस्मै मां दास्यसीति।

द्वितीयं तृतीयम्।

तश्च ह परीत उवाच।

मृत्यवे वा ददामीति।

तश्च ह स्मोत्थितं वाग्भिवदति ॥ १ ॥

गौतम कुमारमिति।

स होवाच।

परैहि मृत्योर्गृहान्।

मृत्यवे वै वाऽदामिति।

तं वै प्रवसन्तं गन्तासीति होवाच।

तस्य स्म तिस्रो रात्रीरनाश्वान्गृहे वसतात्।

स यदि वा पृच्छेत्।

कुमार कति रात्रीरवात्सीरिति।

तिस्र इति प्रतिब्रूतात्।

किं प्रथमाः रात्रिमाश्ना इति ॥ २ ॥

प्रजां त इति।

किं द्वितीयामिति।

पशूस्त इति।

किं तृतीयामिति।

साधुकृत्यां त इति।

तं वै प्रवसन्तं जगाम।

तस्य ह तिस्रो रात्रीरनाश्वान्गृह उवास।

तमागत्य पप्रच्छ।

कुमार कति रात्रीरवात्सीरिति।

तिस्र इति प्रत्युवाच ॥ ३ ॥

किं प्रथमाः रात्रिमाश्ना इति।

प्रजां त इति।

किं द्वितीयामिति।

पशूस्त इति।

किं तृतीयामिति।

साधुकृत्यां त इति।

नमस्ते अस्तु भगव इति होवाच।

वरं वृणीष्वेति।

पितरमेव जीवन्नयानीति।

द्वितीयं वृणीष्वेति ॥ ४ ॥

इष्टापूर्तयोर्मेऽक्षितिं ब्रूहीति होवाच।

तस्मै हैतमग्निं नाचिकेतमुवाच।
ततो वै तस्यैष्टापूर्ते ना क्षीयेते।
नास्यैष्टापूर्ते क्षीयेते।
यौऽग्निं नाचिकेतं चिनुते।
य उं चैनमेवं वेदं।
तृतीयं वृणीष्वेति।
पुनर्मृत्योर्मेऽपचितिं ब्रूहीति होवाच।
तस्मै हैतमग्निं नाचिकेतमुवाच।
ततो वै सोऽप पुनर्मृत्युमजयत् ॥ ५ ॥

अप पुनर्मृत्युं जयति।
यौऽग्निं नाचिकेतं चिनुते।
य उं चैनमेवं वेदं।
प्रजापतिर्वै प्रजाकामस्तपोऽतप्यत।
स हिरण्यमुदास्यत।
तदग््नौ प्रास्यत।
तदस्मै नाच्छदयत्।
तद्वितीयं प्रास्यत।
तदस्मै नैवाच्छदयत्।
तत्तृतीयं प्रास्यत् ॥ ६ ॥

तदस्मै नैवाच्छदयत्।
तदात्मन्नेव हृदय्यैऽग््नौ वैश्वानरे प्रास्यत।
तदस्मा अच्छदयत्।
तस्माद्धिरण्यं कनिष्ठं धनानाम्।

भुञ्जत्प्रियतमम्।

हृदयज५ हि।

स वै तमेव नाविन्दत्।

यस्मै तां दक्षिणामनैष्यत्।

ता५ स्वायैव हस्ताय दक्षिणायानयत्।

तां प्रत्यगृह्णात् ॥ ७ ॥

दक्षाय बा दक्षिणां प्रतिगृह्णामीति।

सोऽदक्षत् दक्षिणां प्रतिगृह्य।

दक्षते ह वै दक्षिणां प्रतिगृह्य।

य एवं वेद।

एतद्ध स्म वै तद्विद्वा५सो वाजश्रवसा गोतमाः।

अप्यनूदेश्या दक्षिणां प्रतिगृह्णन्ति।

उभयै न वयं दक्षिष्यामह एव दक्षिणां प्रतिगृह्येति।

तेऽदक्षन्त दक्षिणां प्रतिगृह्य।

दक्षते ह वै दक्षिणां प्रतिगृह्य।

य एवं वेद।

प्रहान्यं व्रीणाति ॥ ८ ॥

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके द्वितीयः प्रश्नः अष्टमोऽनुवाकः ॥ ८ ॥

त५ हैतमेकै पशुबन्ध एवोत्तरवेद्यां चिन्वते।

उत्तरवेदिसंमित एषोऽग्निरिति वदन्तः।

तन्न तथा कुर्यात्।

एतमग्निं कामेन व्यर्धयेत्।

स एनं कामेन व्यृद्धः।

कामेन व्यर्धयेत्।
सौम्ये वावैनमध्वरे चिन्वीत।
यत्र वा भूयिष्ठा आहुतयो हूयेरन्।
एतमग्निं कामेन समर्धयति।
स एनं कामेन समृद्धः ॥ १ ॥

कामेन समर्धयति।
अथ हैनं पुरार्षयः।
उत्तरवेद्यामेव सत्त्रियमचिन्वत।
ततो वै तेऽविन्दन्त प्रजाम्।
अभि स्वर्गं लोकमजयन्।
विन्दत एव प्रजाम्।
अभि स्वर्गं लोकं जयति।
यौऽग्निं नाचिकेतं चिनुते।
य उं चैनमेवं वेदं।
अथ हैनं वायुर्ऋद्धिकामः ॥ २ ॥

यथान्युप्तमेवोपदधे।
ततो वै स एतामृद्धिमार्धोत्।
यामिदं वायुर्ऋद्धः।
एतामृद्धिमृधोति।
यामिदं वायुर्ऋद्धः।
यौऽग्निं नाचिकेतं चिनुते।
य उं चैनमेवं वेदं।
अथ हैनं गोबलो वाष्णीः पशुकामः।

पाङ्कमेव चिक्ये।

पञ्च पुरस्तात् ॥ ३ ॥

पञ्च दक्षिणतः।

पञ्च पश्चात्।

पञ्चोत्तरतः।

एकां मध्यै।

ततो वै स सहस्रं पशून्प्राप्नोति।

प्र सहस्रं पशूनाप्नोति।

योऽग्निं नाचिकेतं चिनुते।

य उं चैनमेवं वेद।

अथ हैनं प्रजापतिर्ज्यैष्ठ्यकामो यशस्कामः प्रजननकामः।

त्रिवृतमेव चिक्ये ॥ ४ ॥

सप्त पुरस्तात्।

तिस्रो दक्षिणतः।

सप्त पश्चात्।

तिस्र उत्तरतः।

एकां मध्यै।

ततो वै स प्र यशो ज्यैष्ठ्यमाप्नोति।

एतां प्रजातिं प्राजायत।

यामिदं प्रजाः प्रजायन्ते।

त्रिवृद्वै ज्यैष्ठ्यम्।

माता पिता पुत्रः ॥ ५ ॥

त्रिवृत्प्रजननम्।
उपस्थो योनिर्मध्यमा।
प्र यशो ज्यैष्ठ्यमाप्नोति।
एतां प्रजातिं प्रजायते।
यामिदं प्रजाः प्रजायन्ते।
यौऽग्निं नाचिकेतं चिनुते।
य उं चैनमेवं वेदं।
अथ हैनमिन्द्रो ज्यैष्ठ्यकामः।
ऊर्ध्वा एवोपदधे।
ततो वै स ज्यैष्ठ्यमगच्छत् ॥ ६ ॥

ज्यैष्ठ्यं गच्छति।
यौऽग्निं नाचिकेतं चिनुते।
य उं चैनमेवं वेदं।
अथ हैनमसावादित्यः स्वर्गकामः।
प्राचीरिवोपदधे।
ततो वै सोऽभि स्वर्गं लोकमजयत्।
अभि स्वर्गं लोकं जयति।
यौऽग्निं नाचिकेतं चिनुते।
य उं चैनमेवं वेदं।
स यदीच्छेत् ॥ ७ ॥

तेजस्वी यशस्वी ब्रह्मवर्चसी स्यामिति।
प्राडाहोतुर्धिष्यादुत्सर्पेत्।
येयं प्रागाद्यशस्वती।

सा मा प्रोर्णोतु।

तेजसा यशसा ब्रह्मवर्चसेनेति।

तेजस्व्यैव यशस्वी ब्रह्मवर्चसी भवति।

अथ यदीच्छेत्।

भूर्यिष्ठं मे श्रद्धधीरन्।

भूर्यिष्ठा दक्षिणा नयेयुरिति।

दक्षिणासु नीयमानासु प्राच्येहि प्राच्येहीति प्राचीं जुषाणा वेबाज्यस्य स्वाहेति स्रुवेणोपहत्याऽऽहवनीये जुहुयात् ॥

८ ॥

भूर्यिष्ठमेवास्मै श्रद्धधते।

भूर्यिष्ठा दक्षिणा नयन्ति।

पुरीषमुपधाय।

चितिकृप्तिभिरभिमृश्य।

अग्निं प्रणीयोपसमाधाय।

चतस्र एता आहुतीर्जुहोति।

बमग्ने रुद्र इति शतरुद्रीयस्य रूपम्।

अग्नाविष्णु इति वसोर्धारायाः।

अन्नपत इत्यन्नहोमः।

सप्त ते अग्ने समिधः सप्त जिह्वा इति विश्वप्रीः ॥ ९ ॥

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके द्वितीयः प्रश्नः नवमोऽनुवाकः ॥ ९ ॥

यां प्रथमामिष्टकामुपदधाति।

इमं तया लोकमभिजयति।

अथो या अस्मिँल्लोके देवताः।

तासां सायुज्यं सलोकतामाप्नोति।

यां द्वितीयामुपदधाति।
अन्तरिक्षलोकं तयाऽभिजयति।
अथो या अन्तरिक्षलोके देवताः।
तासां सायुज्यं सलोकतामाप्नोति।
यां तृतीयामुपदधाति।
अमुं तया लोकमभिजयति ॥ १ ॥

अथो या अमुष्मिल्लोके देवताः।
तासां सायुज्यं सलोकतामाप्नोति।
अथो या अमूरितरा अष्टादश।
य एवामी उरवश्च वरीयांसश्च लोकाः।
तानेव ताभिरभिजयति ॥
कामचारौ ह वा अस्योरुषु च वरीयःसु च लोकेषु भवति।
योऽग्निं नाचिकेतं चिनुते।
य उं चैनमेवं वेद।
संवत्सरो वा अग्निर्नाचिकेतः।
तस्य वसन्तः शिरः ॥ २ ॥

ग्रीष्मो दक्षिणः पक्षः।
वर्षा उत्तरः।
शरत्पुच्छम्।
मासाः कर्मकाराः।
अहोरात्रे शतरुद्रीयम्।
पर्जन्यो वसोर्धारा।
यथा वै पर्जन्यः सुवृष्टं वृष्ट्वा।

प्रजाभ्यः सर्वान्कामान्त्संपूरयति।
एवमेव स तस्य सर्वान्कामान्त्संपूरयति।
योऽग्निं नाचिकेतं चिनुते ॥ ३ ॥

य उं चैनमेवं वेद।
संवत्सरो वा अग्निर्नाचिकेतः।
तस्य वसन्तः शिरः।
ग्रीष्मो दक्षिणः पक्षः।
वर्षाः पुच्छम्।
शरदुत्तरः पक्षः।
हेमन्तो मध्यम्।
पूर्वपक्षाश्चितयः।
अपरपक्षाः पुरीषम्।
अहोरात्राणीष्टकाः।
एष वाव सोऽग्निरग्निमयः पुनर्णवः।
अग्निमयो ह वै पुनर्णवो भूत्वा।
स्वर्गं लोकमेति।
आदित्यस्य सायुज्यम्।
योऽग्निं नाचिकेतं चिनुते।
य उं चैनमेवं वेद ॥ ४ ॥

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके द्वितीयः प्रश्नः दशमोऽनुवाकः ॥ १० ॥

हरिः ओ(३)म् ॥

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके द्वितीयः प्रश्नः समाप्तः ॥ २ ॥